

## Earthships: la vida entre pneumàtics



La cabana (*hut module*) on viu tota la família de moment. És la construcció més barata i la més senzilla per als principiants.

Qui no ha jugat a les casetes entre materials de construcció o mobles abandonats?

Un basquet de taronges, dues rodes de camió i ja tenim un saló de te. Sense agències immobiliàries ni constructores carronyaires, sense bombolla especulativa ni hipoteca a quaranta anys. Doncs això, però un xic més sofisticat, és un 'earthship'.

**A** escassos quinze minuts de l'Alcúdia (Ribera Alta), hi ha un antic bosc de pi mediterrani que l'empenta de l'ésser humà ha anat delmunt implacablement. Tanmateix, encara serva aquella bellesa primigènia que tranquil·litza l'esperit:

la llum és més brillant, l'aire és més nítid, la fulla és més verda. Un primer anell de muntanyes, un segon anell d'arbredes i en el tercer anell, la Florentina. Ací i allà, entre l'abundància d'agulles i pinyes, s'esbrinen construccions més o menys convencio-

nals, fins i tot alguna alqueria vella com el bosc i tanmateix majestuosa. Però al cor de la Florentina hi ha una casa que no té res a veure amb les altres. Fa funció de casa, però és molt més que això. És una casa que batega al ritme del cor del planeta.

**Iglú per a tres.** El gos, un pastor alemany, lladra excitadíssim als visitants. Té una petita caseta de fusta, amb el seu nom gravat al frontó, a la vora d'una mena de pal·li que alberga un forn de fang, palla i rajola rústica i un taulell per a cuinar. Més enllà, lleugerament enfonsat en la terra roja, com un cranc que no acaba d'ocultar-se sota la sorra, hi ha l'iglú, enlluernadorament blanc sota el sol encara despietat de les darreries de l'estiu. Una claraboia feta amb un bidó d'oli i un casquet de metacrilat s'enfila cap al cel com l'agulla d'un campanile.

En aquest iglú viu Oscar amb la seua companya, Lisa, i la seua filla des de fa gairebé tres anys. Des que van convertir la cabana en un espai habitable, cosa que al principi no va ser gens fàcil.

Mentre mostren les fotos que ressegueixen el procés de construcció, recorden la duresa dels inicis. "Podia passar-me un dia sencer premsant una roda", explica Oscar. Primer cal arregar els pneumàtics retirats. "Haurien de pagar-nos per emportar-nos-els", apunta la seua companya, amb un inconfusible accent anglosaxó. Els pneumàtics es farceixen de terra que cal aixafar amb una maça o saltant al damunt, com corrobora una foto d'Oscar. I el més dur no va ser això. L'iglú es troba calçat en la seua part inferior per un cercle de pedra que ells van excavar rudimentàriament, sense l'ajuda de les màquines, perquè per sota el nivell del sòl, la casa quedaria més guarida dels elements. Així, la part baixa del mur, sense fonaments, està feta amb la pedra que ells picaren i a continuació posaren les rodes premsades aglutinades amb un farcit a base de ciment i vidres. Per sobre hi ha un canaló de llaunes lligades amb ciment i cobert amb aïllament. La cúpula és una doble gàbia de ferro i aram farcida amb formigó fresc.

Parets i sostre estan arrebossats de fang i donen un aire rústic a la cabana, un espai únic, de planta rodona, amb una estructura de fusta a sobre de la qual hi ha els matalassos on dormen tots tres. Davant les portes de vidre, orientades cap al sud per aprofitar al màxim la llum del sol, hi ha una petita cuineta de gas i tot el perímetre és envoltat de plantes. Aquesta és la cèl·lula botànica exterior. Les plantes es reguen amb l'aigua grisa: l'aigua de la pluja emmagatzemada als grans dipòsits de 8.500 litres és filtrada i bombada amb pressió per a ús humà (bany, escurada, etc.); aquesta aigua s'utilitza per a la cisterna i quan ja queda convertida en grisa, s'aboca a l'exterior, a les plantes, que la depuren sense la necessitat de màquines i eliminant qualsevol tipus de pol·lució.

Les cabanes com les d'Oscar (*hut module*) són l'estructura més senzilla



Vista posterior de la casa gran, amb els quatre compartiments en forma de U.

i també la més barata, per això és la preferida en els projectes de reconstrucció de zones devastades per una catàstrofe natural, com pot ser la del sud-est asiàtic després del tsunami de 2004. Per a uns constructors aficionats com ells, que havien conegut els *earthships* per Internet, que, per tota ajuda, comptaven amb els plànols que els va proporcionar un arquitecte nord-americà d'Earthship Biotecture i que justament el que volien era no hipotecar-se per tota la vida en una

casa, aquest mòdul era el més assequible.

**Filosofies.** Perquè anar a viure a un *earthship* implica una filosofia de vida molt clara. Hom pot dir que la família d'Oscar és *neohippy*. Ells expliquen que el que no volen és que les companyies hidroelèctriques els sagnen amb factures ni deixar com a herència a la seua nena el pagament de les últimes lletres de la hipoteca a una entitat bancària qualsevol. Evidentment, al prin-

## La biotectura en Europa

Earthship Biotecture Europe (EBE) és una empresa social establerta recentment en el Vell Continent, amb l'objectiu de traslladar el concepte d'arquitectura ecològica que tan bé sembla haver arrelat al lloc on es va originar, els Estats Units. L'objectiu és el mateix, introduir canvis en la manera d'aprovisionar les llars humanes amb tecnologies tan bàsiques com ara el subministrament d'aigua o d'energia. Un aprovisionament respectuós amb el planeta i sostenible a llarg termini. EBE pretén facilitar a la gent la confiança necessària per emprendre aquest projecte, així com proporcionar les eines pràctiques que calen. Els fundadors no són altres que Michael Reynolds i Daren Howarth que, l'any 2000, després de molt de temps desenvolupant i perfeccionant els models possibles d'*earthships*, van decidir exportar la idea fins el Regne Unit. A prop d'Edimburg, Paula Cowie fundà amb Reynolds les Iniciatives per a Comunitats Sostenibles (SCI, sigles en anglès), mentre que Howarth viatjà fins a Brighton, a la costa sud d'Anglaterra, on impulsà la Low Carbon Network (LCN), una cosa així com Xarxa del Baix Carboni. De moment, però, als Països Catalans l'únic exemple de biotectura és la casa d'Oscar. Tot un prototip.

RAFA GIL



**Els intestins de la casa: llaunes, pneumàtics i ciment. Òscar i Lisa davant de la construcció major. On són ells, hi haurà més endavant les plantes de la cèl·lula botànica exterior.**

cipi, no era tan fàcil. Van passar més d'un any sense un wàter a l'ús, com si hagueren fet un viatge en el temps al segle XIX, però ara, en mirar el seu petit bany, més enllà de l'estenedor, aquelles inconveniències es recorden amb un somriure. "Que no isca la roba", demana Lisa al fotògraf quan apunta cap a la petita estructura exempta del bany. Oscarriu; a ell li és igual. A l'hora de construir el servei, aprofitaren l'esquelet de fusta d'una caseta de platja que uns amics anaven a llançar. Està tota feta amb llaunes. "Haguéreu de beure molta Coca-cola..." Riuen. "Calen tantes que encara que ho haguérem intentant no n'hauríem aconseguit prou. Hi va contribuir tot el poble".

"Passem a veure la casa gran?", proposa la parella. Després de tot un estiu

de treball, han fet una bona empenta a la construcció principal. Aquesta no està enfonsada perquè havien de recórrer a maquinària pesant i tampoc està orientada al sud, perquè, al capdavall, els hiverns ací no són durs i hi ha tanta llum que l'espai interior no perd diafanitat. La casa té un llarg corredor, obert pels dos extrems, tot cobert de finestres de vidre verticals. En llocs on hi ha menys llum, les finestres apareixen lleugerament inclinades cap a dalt. Al corredor guaiten quatre mòduls en forma d'U: un menjador-cuina, el motor de la casa on van tots els dispositius necessaris per a recaptar l'energia i l'aigua, i els dos dormitoris. El servei anirà al bell mig del corredor, en una zona semicircular habilitada a propòsit. Tot l'exterior estarà rodejat de vegetació exuberant.

Els materials són els mateixos: pneumàtics, ciment, metacrilat per a les claboies, vidres i llaunes reciclades. La diferència està en el sostre, que té un recobriments diferent i el mur de la tercera U, que està fet amb pasta de ciment i botelles de vidre. "Van venir els americans a fer un seminari amb un munt de gent i ens van fer aquesta U com a demostració. A nosaltres ens hauria agradat que fóra de pneumàtics, com la resta de la casa, perquè aïllen del fred i funcionen com una bomba tèrmica, però què li hem de fer!" A cada costat de la casa hi ha quatre dipòsits d'aigua i a banda hi ha dos gran canelons que desaiqüen sobre les plantes de la cèl·lula botànica frontal. Només de la rossada, i encara som al setembre, s'han omplert d'aigua clara. Han necessitat de l'ajuda de molts amics disposats a treballar i el sostre, d'un material que ells no sabien tractar, els el van haver d'instal·lar professionals, però porten bon ritme i és possible que en un any o dos més a tot estirar tinguen la casa gran preparada.

Demostra aquesta història que qualsevol pot fer-se una casa? "Nosaltres som músics, no tenim cap habilitat especial que ens permeta fer aquesta casa millor que altres persones", apunta ella. Aquest era el petit detall omès al principi de l'article: Oscar és Oscar Briz, però que els fans estiguen tranquils, que no ha canviat la guitarra pel martell. Al novembre, si res no ho impedeix, el seu nou disc serà al mercat.

*Cristina Simon*

### **El laboratori de Taos**

Òscar té dos àlbums de fotografies de les construccions que Earthship Biotechnology ha portat a terme en el que és, fins avui, el seu major laboratori experimental: Taos, al bell mig del desert de Nou Mèxic, al sud-oest dels Estats Units. Allà fa més de trenta anys que Michael Reynolds inventa noves formes d'habitatges sostenibles. Un dels més famosos és el Nautilus. Es diu així perquè reproduïx els contorns en espiral, tan comuns en la naturalesa. És una mansió fantàstica, com sorgida d'un ensomni dalinià. De perfils suaus i arrodonits, amb dues torretes que semblen posidònies agitades per les ones, verd d'alga marina contra el fons, roig a l'estiu i blanc a l'hivern, de l'horitzó desèrtic, el Nautilus evoca d'alguna manera l'arquitectura orgànica de Gaudí. En un lloc que sembla abandonat de la mà de Déu, la vida, com sempre, s'obre camí.